Diskretni šarm diplomacije
Dora Kinert Bučan

Zbirka kratkih priča memoarsko-putopisnog karaktera u kojima autorica evocira svojih šest godina života koje je kao supruga hrvatskog ambasadora u Egiptu provela u Kairu.
Disput

Pusta zemlja
Thomas Stearns Eliot

Opširan popis literature uporabljene u komentarima obuhvaća više od sto engleskih, američkih, njemačkih, talijanskih i hrvatskih autora koji su pisali o Eliotovoj poemi.
Alfa

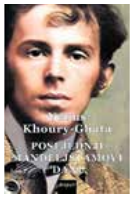

Posljednji Mandeljštamovi dani V. K. Ghata

Mandeljštamu je, zbog pjesme u kojoj je Staljina nazvao 'kremaljskom zvijeri, ubojicom i ljudožderom', bilo zabranjeno objavljivati i bio je osuđen na progonstvo.
Disput

Vid Balog ne ismijava, nego nasmijava puk

U današnje doba koje diktira površnost, umjetnik uspješan na više područja je rijetkost

Piše:
ANTUN PAVEŠKOVIĆ
književni povjesničar, kritičar,feljtonist, prozni pisac

Vid Balog bio bi čudna pojava na ovim prostorima, a time ne mislim na ozemlje pokojne Jugoslavije, pa ni na širi srednjoeuropski areal, zapravo niti na bilo koje geografsko područje. Mislim na Nigdjezemsku, točnije govoreći na Nekadzemsku, europsku u smislu kulturne tradicije i doba odavno utopljeno u senzacionalističkome moru informacija svih vrsta i vjerodostojnosti. U toj Arkadiji u oku duha mog bio bi on neobična rijetkost, dobrodošao izuzetak. Bilo je, doduše, još od Shakespeareovih vremena, pa i ranije, glumaca i ljudi od pera u jednoj koži, možemo o tom fenomenu govoriti još u doba starih Grka, mada je tamo teatar još mirisao na ritual pa baš i ne znamo kako je to funkcioniralo. Kad se vratimo najnovijim i našim vremenima, pa krenemo od domaćeg dvorišta, sjetimo se velikog Tita Strozzija, koji se uspješno okušao i kao pisac u više žanrova na hrvatskom i njemačkom, prevoditelj, redatelj, pedagog... U najnovije doba tu je Fabijan Šovagović i njegova kultna drama "Sokol ga nije volio". Od svjetskih intelektualnih i umjetničkih vagabunda spomenimo samo glumačku zvijezdu i istaknutog američkog pjesnika i jednog od najznačajnijih američkih dramatičara Sama Sheparda ili engleskog romanopisca, šekspirijanskog dramskog prvaka i filmskoga glumca Roberta Shawa.
I danas imamo umjetnike uspješne na više područja. Imamo u Hrvatskoj glumca koji je doktorirao neuroznanost, imamo glumicu koja je i diplomirana liječnica i manekenka, psihijatra koji je diplomirao i glumu. Ipak, u današnje doba koje ne samo preferira, nego i diktira površnost kao stil života, te su pojave iznimka, pogotovo što rijetko tko od njih uspješno gradi više paralelnih karijera. Balog je, mada se to na prvi pogled i ne uočava, ipak iznimka u društvu mnogoznalih. Solidno obrazovan, klasičar, studirao je na i na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u

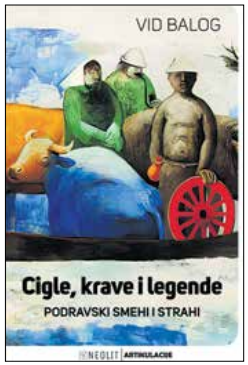

Cigle, krave i legende Vid Balog, Neolit

Zagrebu, na Zagrebačkoj akademiji dramskih umjetnosti ne samo da je studirao, nego i magistrirao, trenutno sprema, a možda je i dovršio doktorsku disertaciju na katedri socijalne antropologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Uz to je vrlo uspješan glumac, pisac, redatelj, operni, operetni i pjevač u mjuziklima. Kad se suočim s ovakvom biografijom, najradije se prisjetim velikog francuskog kazališnog i filmskoga glumca, redatelja, scenografa, ali i memoarista i teatrologa, obrazovana i filozofski Louisa Jouveta, od čijih sam knjiga bio u prigodi čitati samo u prijevodu sjajnu, filozofski promišljenu, teorijski temeljito fundiranu i praksom poduprtu studiju "Rastjelovljeni glumac". Nakon ovakvog prisjećanja postavlja se pitanje po čemu je to Balog iznimka. Shaw, Strozzi, čak i Fabijan Šovagović, pogotovo nekad uspješan jednako kao arhitekt i kazališni djelatnik, Aleksandar Freudenreich, pisac, uz ostalo, i propedeutički sjajne knjige "Gluma", imali su vremena! Nismo, naime, ni primijetili koliko su u proteklih tridesetak godina ne samo mediji, a više sredstva društvene komunikacije ubrzali naše vrijeme. Informacija mrvi naše živote i ubija kvalitetu pretvarajući nas u heraklitovske mnogoznalce čija disperzirana znanja ne vode mudrosti.
Za razliku od kolega za koje sumnjam da mogu biti usporedno djelatni glumci i liječnici, dok sam za promovirana neuroznanstvenika, uz to i spikera, siguran da se uz glumu neće moći ozbiljnije baviti znanošću, Vid Balog uspješno spaja razne, nasreću ne bitno i raznorodne djelatnosti. Spominjući Freudenreicha, prisjetiti se da i Balog intenzivno skuplja etnografsko blago, ponajprije sjeverozapadne Hrvatske, ishod koje djelatnosti je njegova knjiga "Hrvatska bajoslovlja", a da nije ograničen samo na zavičajno područje, svjedoče njegovi ogledi i o tradicijskim navadama Krka, mađarskih Hrvata, Baranjaca, naravno i Gotalova i Martinščine.
Njegova najnovija knjiga, ukoričujući osam dramskih tekstova, trag je i pohrana obuzetosti dvjema bitnim sastavnicama naše tradicije i kulture. Obje su komponente, jezična i tematska, podjednako važne. Tematski, svi ti tekstovi ne samo da ocrtavaju fenomen pučkog kazališta, nego ga i stvaraju. Naime, to nisu drame u uobičajenom smislu riječi. Pokadšto su to i svojevrsni zapisi o živim kazališnim događajima, ali u svakom slučaju, osim baštinskog svjedočanstva, i poticaj na novi estetski događaj. U teorijskoj dvojbi je li, sociološki gledano, pučko kazalište, ono koje proizlazi iz puka ili se obraća pučkom gledateljstvu, dramski tekstovi Vida Baloga obuhvaćaju obje definicije, komediografski ne ismijavajući, nego nasmijavajući taj isti puk, a zapravo građanstvo, čak ne ni ono nižih slojeva, kako publiku pučkog kazališta definira teatrologija. Jednostavna, efektna dramaturgija, fusnote i replike koje odaju vrsna poznavatelja zanata, s burlesknim, makar u tragovima i žanrovskim elementima farse slijede tradiciju pučkih igrokaza s pjevanjem i plesom, sigurno u nas stariju od "Graničara" Josipa Freudenreicha. Žanru "drama za čitanje" suprotstavio je Balog "drame za gledanje", formalno nepostojeći, ali ovdje materializirani žanr koje će prosvijećenu čitatelju biti zanimljiv uzorak određenog repertoarnog očekivanja i time svjedočanstvo o kakvoći živog kazališnog fenomena, a manje profinjenu recipijentu zanimljivo očekivanje stvarnog pozorničkog zbivanja. Balogovi su dramski tekstovi svojom autentičnošću ujedno i vrijedna etnografska pohrana i materijal za povijest i buduću sociologiju kazališta. Njihov jezik, živa kajkavština, osluškuje davni krležijanski žal nad umorstvom jedne ne dijalektalne, nego upravo jezične tradicije čiju vrijednost u novije doba, izloženi bodrijarovskoj dominaciji simulakruma, žedno otkrivamo u potrazi za autentičnošću.

CIJELA POVIJEST LJUDSKOG RODA POVIJEST JE KLASNE BORBE

Piše:
EMIR IMAMOVIĆ PIRKE
književnik i novinar

Ivan Sršen, u čijoj službenoj biografiji piše da je "suvlasnik i urednik u nakladničkoj kući i agenciji za zastupanje hrvatskih pisaca u inozemstvu Sandorf", a ne piše da sizifovskom upornošću pokušava pomiriti izdavaštvo kao posao i kao poziv, ma misiju, prošle je godine ovdašnjoj publici ponudio još jedan naslov koji, gotovo je sigurno, neće biti profitabilan, što ne znači da nije jednako važan danas, kao što je bio u vrijeme prve objave, prije punih 60 godina. Ozbiljni urednici i nakladnici, a u takve spadaju Sršen i Sandorf, povremeno moraju razmišljati tržišno, jer nema drugog načina da se kupi sloboda u kojoj nije sveta naklada, već sadržaj koji će, kad treba, pratiti i uputa za čitanje.
"Ima nešto od poetske pravde kad Robert Graves, čuveni, ekscentrični, pomalo i kontroverzni književnik i pjesnik, autor proslavljene knjige 'Grčkih mitova', napiše knjigu naslova 'Hebrejski mitovi'. Danas, kad se svi nazivaju kontroverznima, Robert Graves bi navedenu karakterizaciju svog rada odbio s njemu svojstvenom britkom, duhovitom i ironičnom opaskom kako je zasigurno riječ o nekom drugom, a ne njemu. Robert Graves je autor golemog spisateljskog dara i velikog opusa bilo da je riječ o povijesno-psihološkim romanima koji su ga proslavili ili pak o njegovoj poeziji. Uostalom, bio je i u najužem izboru za Nobelovu nagradu. Gravesove 'Hebrejske mitove' trebalo bi čitati zajedno s njegovom poetskom i narativnom rekonstrukcijom već spomenutih 'Grčkih mitova' koje je objavio 1955.", piše, pored ostalog, u uvodu knjige "Hebrejski mitovi" teolog i svećenik dr. Boris Gunjević, čiji tekst završava ovim riječima: "Bog stvara pomoću svoje riječi što znači da priziva stvari u postojanje na poetski način, kao umjetnik koji je drugačiji od babilonskih i grčkih bogova... onih drevnih bogova kao ovih sadašnjih kapitalističkih bogova koji od nas traže bezuvjetnu pokornost. Možda su Graves i Patai u pravu da nam je danas potrebna određena remitologizacija svijeta koja razotkriva i raščarava opće prihvaćenu ontologiju nasilja".
"Hebrejski mitovi" mogu se čitati i kontekstualizirati na različite načine - knjiga je, recimo, tiskana iste godine kad je nastao PLO, a u Hrvatskoj objavljena u godini u kojoj je Izrael pretvorio Gazu u masovnu grobnicu zatrpanu građevinskim otpadom - a mogu se samo čitati s prvorazrednim užitkom uz koji će sam doći zaključak da je cijela povijest ljudskog roda povijest klasne borbe i sukoba na prvi interes, ako tu uopće ima neke razlike. Ili kako piše u "Hebrejskim mitovima": "Šekem je, poput Troje, poharan iz osvete zbog otmice kraljevske kćeri, koju je izvršio kraljev sin. I Grci i Židovi preuzeli su, čini se, tu temu neovisno jedni o drugima iz ugaritskog epa Keret, u kojem bog El naređuje vladaru Keretu da opsjedne Udum, u koji se sklonila njegova zakonita supruga Hurija kod ljubavnika - iako mu kralj udumski časno nudi naknadu za pretrpljeni gubitak. U oba slučaja povijesne su činjenice romantički zamagljene: Trojanski se rat po svemu sudeći vodio radi prevlasti u crnomorskoj trgovini, Šekem je razoren nakon sukoba oko granica između Jošuinih Izraelaca i njihovih saveznika Hivijaca".

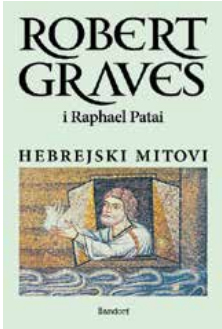

Hebrejski mitovi
Robert Graves i Raphael Patai, Sandorf. Prijevod: Željko Bujas

PROTI MEDIA

Legendarni Robert Graves fotografiran u Londonu 1972. godine